

**Моніторинг
наслідків виконання заходів програми соціально-економічного та
культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік на довкілля, у тому
числі для здоров'я населення**

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» здійснено моніторинг наслідків виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік (далі – Програма).

Прояв наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, здійснювався на основі аналізу стану виконання її завдань та заходів у 2025 році.

Загальною метою моніторингу даного документа державного планування є забезпечення/гарантування того, що всі заходи пом'якшення та мінімізації впливів та наслідків успішно втілюються та вони є ефективними і достатніми.

У той же час моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників, які запропоновано відповідно за кожним із напрямів та заходів, передбачених для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування. Так, для моніторингу наслідків реалізації Програми застосовуються показники, в тому числі екологічні, але, відповідно до положень Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-XI «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком.

Крім того, аналіз ситуації на території області ускладнено через обмежений набір джерел інформації, пов'язаний з окупацією значної частини області та безпековою ситуацією на деокупованих територіях. Сьогодні на частині території області не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація про характер пошкоджень підприємств, ускладнена робота Державної екологічної інспекції Південного округу через відсутність доступу до частини території для проведення повноцінного обстеження.

Кількісні екологічні індикатори

для здійснення моніторингу наслідків виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Пріоритети діяльності	Індикатори	2025 рік (передбачено програмою)	2025 рік
1. Відновлення економіки регіону	- індекс виробництва сільськогосподарської	101,8	- 70,1% (за січень – листопад 2025 року), в

	продукції до попереднього року, %		тому числі у сільськогосподарських підприємствах – 56,9%, у господарствах населення – 89,3%
	- індекс фізичного обсягу ВРП (у порівнянних цінах), %	103,0	100,2 (розрахункове значення)
	- індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	109,5	107,4
	- темп зростання експорту товарів та послуг, %	116,7	84,4% (січень - вересень 2025 року)
	- збільшення обсягів експорту агропродукції з доданою вартістю, %	-	+ 84,5 (до показника за січень-вересень 2024 року)
	- забезпечення транспортно-експлуатаційних показників технічного стану 100% мережі автодоріг загального користування на звільнених територіях області	100,0	- виконано відновлювальні роботи на 216,7 км автомобільних доріг загального користування місцевого значення, що складає 22,6% від потреби, визначеної за результатами обстежень
<i>2. Людський розвиток та забезпечення якісних умов життя</i>	- відновлення освітньої інфраструктури в деокупованих громадах області, од.		- побудовано 3 нові захисні споруди цивільного захисту в закладах загальної середньої освіти області за рахунок державного бюджету, - відремонтовано 2 укриття за рахунок місцевих бюджетів і міжнародної допомоги
	- виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, %	100,0	76,0% (по закладах професійної освіти) 60,0% (по закладах фахової передвищої освіти)
	- розроблення та запровадження освітніх програм з 5 професій відповідно до потреб регіонального ринку праці, %	100,0	100,0 (розроблено та запроваджено освітні програми з 5 професій: штукатур, лицювальник-плиточник, електрозварник ручного зварювання, манікюрник, флорист)
	- забезпечення своєчасного доїзду бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги до місця події (10 хв – у містах, 20 хв – у сільській місцевості)	за 2024 рік середній час доїзду бригад екстреної (швидкої) медичної	- середній час доїзду на критичні виїзди склав – 5 хв. 36 сек., на екстрені виїзди – 9 хв. 56 сек.

		допомоги на критичні виїзди – 7,45 хв., на екстрені виїзди – 11,01 хв.	
	- зниження захворюваності на туберкульоз, злоякісні новоутворення та серцево-судинні хвороби, кількість випадків на 100 тис. населення	у 2024 році – 133,1 випадків на 100 тис. населення 87,02 на 1 тис. населення області 18,2 на 100 тис. населення області деокупованих територій	- у 2025 році показник захворюваності на злоякісні новоутворення склав 107,2 на 100 тис. населення, зниження показника на 19,5%; - показник захворюваності на серцево-судинні хвороби становив 64,95 на 1 тис. населення області, зниження показника на 25,4%; - показник захворюваності на туберкульоз склав 13,5 на 100 тис. населення деокупованих територій, зниження показника на 26%
	- зниження показника смертності населення від онкологічних захворювань, кількість випадків на 100 тис. населення	у 2024 році – 46,2 випадків на 100 тис. населення,	- показник смертності від злоякісних новоутворень за 2025 рік склав 38,2 на 100 тис. населення, зниження показника на 17,3%
	- укомплектованість медичними працівниками закладів охорони здоров'я, %	69,5% (2024 рік)	63,5%
	- збільшення показника охоплення населення систематичними заняттями фізичною культурою та масовим спортом від загальної чисельності жителів області на 1% щороку		- визначити об'єктивно показники стану виконання охоплення населення систематичними заняттями фізичною культурою та масовим спортом від загальної чисельності жителів області наразі не можливо через триваючі активні бойові дії на території області та міграцію населення. Проте, кількість осіб, які охоплені фізкультурно-оздоровчою діяльністю, становила 27,3 тис.
	надання одноразової матеріальної допомоги малозабезпеченим верствам населення за кошти обласного бюджету		- розглянуто 4844 заяви мешканців області та надано матеріальну допомогу за рахунок коштів обласного бюджету, на загальну суму

			51,6 млн грн
	індекс реальної заробітної плати, %	107,4	107,4 (розрахункове значення)
<i>3. Охорона навколишнього середовища, цивільний захист населення</i>	розроблення місцевих планів управління відходами, од.		в стадії виконання
	площа земель природно-заповідного фонду, тис. га	371,94	371,94
	вивезення та знищення непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин – 1434,9 тонн		- не виконано (відсутність фінансування)
	площа розмінованих територій, тис. га		494,5 (72,4%)
	обсяг викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів, тонн	5463,9 (2023 рік)	6518,4 (2024 рік)
	відновлення та налагодження функціонування територіальної підсистеми Херсонської області єдиної державної системи цивільного захисту України		функціонують – 16 точок (сирен) в 16 територіальних громадах
<i>4. Ефективне управління у сфері регіонального розвитку</i>	розроблення та затвердження програм комплексного відновлення області і територій територіальних громад, од.	17	17
	розроблення та затвердження планів заходів із впровадження безбар'єрного простору в області та територіальних громадах, од.	18	- у 2025 році затверджено обласний та місцеві плани заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору на 2025 – 2026 роки: - 18 планів заходів (1 - обласний план заходів, 17 планів заходів усіх деокупованих територіальних громад)
	темп зростання доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) до попереднього року, %	92,6	106,4

Програма соціально-економічного та культурного розвитку на 2025 рік спрямована на здійснення заходів зі стабілізації економічного та соціального розвитку регіону в умовах війни, відновлення та створення безпечного середовища для комфортного життя людей, усунення негативних наслідків наданих довкіллю внаслідок збройної агресії.

Загальна площа звільнених територій Херсонської області складає 683 тис. га. Площа потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами сільськогосподарських земель на деокупованій території області становить 508,3 тис. га. Станом на 31 грудня 2025 року обстежено та розміновано 89% полів або 452,8 тис. га.

Загалом у 2025 році до проведення робіт з розмінування об'єктів та очищення земель області від вибухонебезпечних предметів залучено фахівців (саперів, інженерів, піротехніків, вибухотехніків та операторів протимінної діяльності) ряду відомств з питань протимінної діяльності до 146 груп (до 730 о/с), із них Державної служби України з надзвичайних ситуацій – 32 групи, з яких 6 розрахунків машин механізованого розмінування (6 од. техніки) та 2 групи підводного розмінування, Збройних Сил України – до 27 груп, з яких 11 розрахунків машин механізованого розмінування (11 од. техніки) та 3 кінологічні групи (6 службових собак), Національної гвардії України – 5 груп, з яких 2 кінологічні розрахунки (2 службові собаки), Головного управління Національної поліції – 14 груп, з яких 1 розрахунок машин механізованого розмінування (1 од. техніки), Державної спеціальної служби транспорту – до 36 груп, з яких 2 розрахунки машин механізованого розмінування (2 од. техніки), «HALO Trust» – 4 групи, NPA (Norwegian People's Aid) – 6 груп та машини механізованого розмінування (3 од. техніки), Центр гуманітарного розмінування – 10 груп, «FSD» (БО «БФ «Швейцарський фонд з ПМД ФСД в Україні») – 3 групи та машина механізованого розмінування (1 од. техніки), АРЗ СП ДСНС – 5 груп; 250 ЦПП – 1 група; ДССТ – 1 група; ХОКАРС – 2 групи.

Незважаючи на складну ситуацію, яка склалася внаслідок військових дій на території Херсонської області, аграрії все ж проводять сільськогосподарські роботи, зібрали врожай 2025 року та здійснили посів озимих під урожай 2026 року.

За оперативними даними, під урожай 2025 року збільшено посівні площі в 1,5 рази та вдалося засіяти 217,4 тис. га, з яких: зернових та зернобобових культур 115,4 тис. га, технічних культур – 93 тис. га, картоплі та овочевих культур – 7,0 тис. га, баштанних культур – 2,0 тис. га.

Проте, внаслідок несприятливих погодно-кліматичних умов весною 2025 року засіяти вдалося менше запланованого, крім того засіяні площі пошкоджено або загинули, що призвело до зменшення врожайності та недозбору врожаю. Також внаслідок бойових дій спостерігалися пожежі на полях із зерном, окупанти завідома нищать врожай.

За оперативними даними, у 2025 році аграрії області зібрали зернових та зернобобових культур з площі 86,1 тис. га, намолочено 109,14 тис. тонн при середній врожайності 12,7 ц/га, з яких: пшениці зібрано з площі 58,2 тис. га та намолочено 72,9 тис. тонн, ячменю – з площі 20,8 тис. га, намолочено 27,1 тис. тонн, гороху – з площі 4,7 тис. га, намолочено 4,8 тис. тонн.

Крім того, технічних культур зібрано з площі 41,7 тис. га та намолочено 19,6 тис. тонн при середній урожайності 4,7 ц/га, з яких: ріпаку зібрано з площі 13,7 тис. га, намолочено 11,6 тис. тонн (із урожайністю 8,5 ц/га), соняшника – з площі 26,8 тис. га, намолочено 6,8 тис. тонн (2,5 ц/га).

Овочева продукція здебільшого вирощується господарствами населення. Так, усіма категоріями господарств накопано 24,5 тис. тонн картоплі з площі

2,5 тис. га, овочевих культур зібрано 83,1 тис. тонн з площі 4,5 тис. га, баштанних культур зібрано 27,0 тис. тонн із площі 2,0 тис. га.

Поряд із збиральними роботами восени 2025 року аграрії провели посів озимих культур під врожай 2026 року. За оперативною інформацією озимих вдалося засіяти на площі 121,7 тис. га, з яких: озимої пшениці – 75,1 тис. га, озимого ячменю – 24,1 тис. га, озимого ріпаку – 22,4 тис. га.

За попередніми даними індекс сільськогосподарської продукції Херсонської області за 2025 рік порівняно з 2024 роком склав 66,3%, в тому числі у сільськогосподарських підприємствах – 53,2%, у господарствах населення – 85,1%.

Відновлення зрошення Херсонщини є критично важливим для її агросектору через зміни клімату та руйнування ворогом меліоративної інфраструктури, що вимагає масштабної реконструкції зрошувальних мереж та каналів, впровадження сучасних технологій зрошення (крапельне, дощування) для підвищення ефективності використання води та забезпечення стійкого водопостачання.

На деокупованій території області площа зрошуваних земель становить близько 44,5 тис. га. Проте, внаслідок збройної агресії російської федерації, окупації області, підриву греблі Каховської ГЕС та руйнування водосховища, а також проходженням бойових дій, пошкоджено та зруйновано меліоративні системи та насосні станції, заміновано прилеглі території та сільськогосподарські угіддя. Завдані збитки зрошувальній системі області призводять до неможливості використання меліоративних систем та потребують значного відновлення.

Відновлення об'єктів інфраструктури зрошувальної системи на деокупованій території Херсонської області здійснюється для агровиробників, які проводять забір води із Інгулецької та Лиманецької зрошувальних систем.

У 2025 році відновлено зрошення Інгулецької зрошувальної системи на площі 1 тис. га. Крім того, для відновлення Лиманецької зрошувальної системи, за рахунок гранту закуплено і поставлено все необхідне обладнання, проте безпекова ситуація не дозволила приступити до виконання робіт з реконструкції системи в зазначеному році.

Проблемним в області є вирішення питань щодо відновлення та реконструкції внутрішньогосподарських меліоративних систем.

На сьогодні, деокупована правобережна сторона перебуває під постійними ворожими обстрілами, території потребують обстеження та розмінування, що унеможливорює в повному обсязі оцінити стан меліоративних земель та збитки нанесені окупантами.

З метою сприяння відновлення зрошення, в області розроблено програму відновлення та розвитку зрошення у Херсонській області на 2025 – 2027 роки, яка затверджена відповідним розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 25 червня 2025 року № 310.

На деокупованій території Херсонської області налічується 1133,6 км доріг загального користування місцевого значення, пошкоджено 958,7 км доріг, що складає 84% від загальної протяжності; проведено обстеження технічного стану 766,4 км автодоріг загального користування місцевого значення що дорівнює 68% від загальної протяжності доріг на деокупованій території (1133,6 км) та 80% від пошкоджених доріг.

Обстеження здійснювалось з урахуванням безпекової ситуації. На мережі автодоріг загального користування місцевого значення налічується 18 мостів та мостових споруд, проведено обстеження технічного стану 3 (трьох) мостових споруд, що складає 17% від штучних споруд на деокупованій території області.

За січень – вересень 2025 року експорт товарів становив 13,3 млн дол. США, або 84,4% порівняно з відповідним періодом 2024 року.

Відношення фактичної площі природно-заповідного фонду до площі області (показник заповідності) склав 10,99%, при середньому показнику по Україні – 6,93%.

Наразі під тимчасовою окупацією та бойовими діями залишаються 55 територій та об'єктів ПЗФ загальною площею близько 354,181 тис. га, що становить 95% від загальної площі природоохоронних об'єктів.

Аналіз результатів спостережень Херсонського обласного центру гідрометрології, проведених на трьох стаціонарних постах, свідчить, що підвищення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі області прямо пов'язано з активністю ведення бойових дій.

У 2025 році затверджено Регіональний план управління відходами в Херсонській області до 2034 року. Це стало підґрунтям для розроблення військовими адміністраціями населених пунктів місцевих планів управління відходами.

Станом на 05 лютого 2026 року в повному обсязі розроблено та затверджено програми комплексного відновлення територій територіальних громад на період до 2027 року 17-ма деокупованими територіальними громадами області.

У 2025 році затверджено обласний та місцеві плани заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору на 2025 - 2026 роки: 18 планів заходів (1 обласний план заходів, 17 планів заходів усіх деокупованих територіальних громад).

Демографічна ситуація в області наразі залишається складною, має регресивний характер і надалі усугубляється та поглиблюється. Масштабне переміщення громадян в інші області України, виїзд їх за кордон, окупація значної частини області наразі не дозволяють оцінити чисельність населення в цілому по регіону та відобразити дані в статистичному виміру. За оцінкою, чисельність населення в деокупованих громадах станом на 01 січня 2026 року становила 133,5 тис. осіб (протягом 2025 року зменшилася на 15,3 тис. осіб або на 10,3%), з них: пенсіонери – 56,8 тис. осіб, ВПО – 34,4 тис. (за даними громад).

З метою забезпечення мінімального життєвого стандарту та підтримки людей у важких ситуаціях в області надаються соціальні допомоги. Так, малозабезпеченим верствам населення надається одноразова матеріальна допомога за кошти обласного бюджету. У регіоні діє обласна програма соціального захисту людей похилого віку, осіб з інвалідністю, підтримки сім'ї, утвердження гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на 2025 – 2029 роки, затверджена розпорядженням начальника обласної державної адміністрації від 13 листопада 2024 року № 635, заходами якої передбачено надання мешканцям Херсонської області матеріальної допомоги, а саме:

- надання одноразової матеріальної допомоги на лікування онкохворим мешканцям Херсонської області, мешканцям Херсонської області, які перенесли

оперативне втручання через серцево-судинні захворювання та захворювання органів зору, мешканцям Херсонської області, які перебували на стаціонарному лікуванні щодо перенесених гострих серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань у поточному році;

- надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям Херсонської області (цивільним особам), які отримали поранення внаслідок військових дій у період військової агресії Російської Федерації проти України після 24 лютого 2022 року, за рахунок коштів обласного бюджету Херсонської області;

- надання одноразової матеріальної допомоги сім'ям мешканців Херсонської області (цивільних осіб), які загинули внаслідок військових дій у період військової агресії Російської Федерації проти України після 24 лютого 2022 року.

Протягом 2025 року проведено 18 засідань обласної комісії з питань надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям Херсонської області, які опинилися у скрутному становищі внаслідок непередбачених обставин, на яких розглянуто 4844 заяви мешканців області та надано матеріальну допомогу за рахунок коштів обласного бюджету, на загальну суму 51,6 млн грн.

У результаті проведеного моніторингу стану здоров'я населення на деокупованих територіях до початку реалізації програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік та після, зроблено висновок, що результат впливу від реалізації Програми на здоров'я населення нейтральний (більш позитивний, ніж негативний). Погіршення кількісних, і особливо якісних показників здоров'я населення області, обумовлено, насамперед, тривалими воєнними діями та значними незворотними демографічними втратами.

Таким чином, за результатами моніторингу наслідків виконання документа державного планування – програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік для довкілля, в тому числі для здоров'я населення зроблено висновки:

- реалізовані завдання Програми спрямовувалися на здійснення заходів із відновлення економічної та соціальної сфери на деокупованих територіях, усунення негативних наслідків, наданих довкіллю та здоров'ю населення внаслідок збройної агресії РФ та бойових дій на території області;

- негативних наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації Програми не виявлено;

- вжиття заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Програми не потрібно;

- негативних наслідків реалізації Програми для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, не виявлено, тому розроблення додаткових заходів не потребує.

Моніторинг наслідків виконання заходів програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік на довкілля, у тому числі для здоров'я населення проведено Департаментом розвитку економіки Херсонської обласної державної адміністрації.